Notice of privilege given by Sri R. M. Hegde *re*: Threat and intimidation by Sri S. Gopala Gowda

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಹೆಗ್ಗಡೆ (ಕುಮಟಾ).— ನಾನು 29ನೇ ತಾರೀಖು ಒಂದು ಪ್ರಿವಿಲೇಜ್ ಮೋಷನ್ ನೋಟೀಸ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ, ಆ ವಿಷಯವೇನಾಯಿತು ?

Mr. SPEAKER.— I think I have given consent to the hon. Members notice.

Sri M. NAGAPPA.—I raise an objection under Rule 180 (2).

Mr. SPEAKER.—The hon. Member may raise his objection later. Let the hon. Member make his statement first.

† ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಹೆಗ್ಗಡೆ —ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ನಾನು ಕುಮಟಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಆರಿಸಿ ಬಂದಂಥ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಕಳೆದ ತಿಂಗಳು 29ನೆಯು ತಾರೀಖು ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಸೀಟಿನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಗೌಡರು ಬಹಳ ಆವೇಶದಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದರು. ಆಗ ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಜಾಲಿಸಟಗಿ ಅವರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆ ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಜಾಲಿಸಟಗಿಯವರನ್ನು ಇವರು ಯಾವ ಕಾನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯುಯೆನ್ಸಿಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಜಾಲಿಸಟಗಿಯವರು ನನ್ನನ್ನು ಕುಮಟಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಆಗ ನನಗೆ ಇವರೇಕೆ ಹಾಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಗೌಡರು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೊದಲು ಮತಗಳನ್ನು ಕೌಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ನೋಸ್ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಏಕೆ ನೀವು ಎದ್ದುನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು? ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಆ ವಿಚಾರ ನನ್ನ ಖುಷಿಗೆ, ನನ್ನ ಇಚ್ಛಾವಣೆಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆಗ ಅವರು ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಅತ್ತಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ನಾನು ಮತ್ತೆ ಅದು ನನಗೆ ಬಿಟ್ಟ ವಿಷಯ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆಗ ಅವರು 'ಯು ವಿಲ್ ಬಿ ಕಿಕ್ಕ್ಡ್ ಔಟ್'' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಮತ್ತೆ ಅವರು ಹಾಗೇ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತ ನನಗೆ ಇನ್ನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿಕೋ ಎಂಬುದಾಗಿ ಭಯೋತ್ಪಾದನ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಹೋದರು. ಆದರೆ ಆಗ ನನಗೆ ತಕ್ಕ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದೆ. ಆ ವಿಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನೀಗ ಬರೆದು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ನನಗೆ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವೈಕ್ತಿಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಇದನ್ನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

Mr. SPEAKER.—I have given my consent.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ.— ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಜ್ಞೆಪ್‌ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

Mr. SPEAKER.—When one Hon. Member gives a notice of breach of privilege by another Hon. Member, the procedure requires that notice of that should be given to the member concerned and motion should be made in the presence of the other Member. Now since the Hon. Member Sri R. M. Hegde has made an allegation I have no right to disallow it. The other day when Sri Azeez Sait gave notice of a privilege motion I had to refer it to the Committee of Privileges. I have given consent under rule 177 and now the procedure requires that Mr. Gopala Gowda against whom the Hon. Member has made the allegation may, if he desires, say something. As desired by the Hon. Member, Sri Gopala Gowda, the Hon. Member Sri R. M. Hegde may read out the notice of breach of privilege.

Sri R. M. HEGDE.— Sir, under rule 177 of the Rules of Procedure, I have submitted the following notice :

"Under Rule 177 of the Rules of Procedure, I hereby give notice of a question of privilege which is as follows :

After the voting on Supplementary Grants to day and after the results were declared by the Speaker in the House, Sri S. Gopala Gowda, a member of the House, came near my seat and asked Sri Jalisatgi who was sitting by my side as to from what constituency I came. Sri Jalisatgi informed him that I came from Kumta Constituency. Sri S. Gopala Gowda then asked me as to why I did not stand when the votes in favour of 'Noes' were counted. I stated that it was my wish. Sri Gopala Gowda then said I had no place in the Opposition side and that I should sit on the other side. I replied to Sri Gopala Gowda saying that I could not be dictated by him. Sri Gopala Gowda stated that I would be kicked out. He further uttered a threat that he would see.

"This statement of Sri Gopala Gowda is a clear threat and intimidation of a member in the discharge of his duti. s as a member and therefore amounts to a clear breach of privilege. I request you kindly to permit me to raise the matter in the House."

Sri M. S. KRISHNAN.—Sir, I take objection under Rule 180 (2) of the Rules of Procedure. The sub-rule (2) of rule 180 states as follows :

"180. (2). If objection to leave being granted is taken, the Speaker shall request those members who are in favour of the leave being granted to rise in their places and if not less than ten members rise, accordingly, the Speaker shall intimate that leave is granted. If less than ten members rise, the Speaker shall inform the member that he has not the leave of the Assembly."

Before adopting this procedure, I think, there is no point in asking Hon. Member Sri Gopala Gowda to say anything in the matter.

Mr. SPEAKER.—Rule 180 of the Rules of Procedure reads thus :

"180. (1) The Speaker, if he gives consent under rule 177 and holds that the matter proposed to be discussed is in order, shall after the questions and before the list of business is entered upon, call the member concerned, who shall rise in his place and while asking for leave to raise the question of privilege make a short statement relevant thereto :"

Now, the Chair has given consent and the Hon. Member Sri R. M. Hegde has made a statement. Before putting the motion to the vote of the House for leave being granted, if any Hon. Member objects to the leave being granted under rule 180(2) I shall follow the procedure laid down under that sub-rule. The procedure usually is that the Hon. Member against whom an allegation is made is to be given an opportunity to make a statement or say something in the matter. It is not a compulsion. It is left to the Hon. Member concerned to say or not to say anything.

Sri K. H. RANGANATH.—The chapter relating to privileges commences from rule 177 and ends with rule 186. Nowhere it is stated that the concerned member against whom allegation is made, is to be given opportunity to speak or say something. Therefore I submit it would not be in order to request the Hon. Member Sri Gopala Gowda to say what he wants to say in respect of the allegations made againt him. Now, that you have already given your consent, the only question that would arise is you have to put the motion for the leave of the House and thereafter other questions would arise as to whether the leave is going to be granted by the House or not. Then the rights of all the members would come in, namely either to oppose the motion or to favour it. We are in that stage. Therefore it would not be correct to ask the Hon. Member Sri Gopala Gowda to say what he wants to say. I request you to kindly put the motion to the vote of the House.

3-30 P.M.

Mr. SPEAKER.—In this connection, I want to bring to the notice of the Hon. House the relevant portion from May's Parliamentary Practice for information. It reads thus :

> "Before making a complaint against a member, it is the practice, as a matter of courtesy, to give him a notice before hand. If a member who makes a complaint against another member has failed or been unable to give the member notice of his intention to do so, or if although the latter has been given notice he neglects to attend, the more appropriate course is to adjourn further consideration of the matter of the complaint to a further date and to order the member whose conduct is impugned to attend the House on that date."

Therefore it is necessary to give an opportunity to the Hon. Member to say what he wants. But I cannot compel anybody. He is not bound to make any statement. Before calling upon the House either to give consent or refuse it is unfair not to give an opportunity to the member to say what he wants. If he does not want to make any statement, I shall put the motion.

(ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ)

ತಾವು ಕನ್‌ಸೆಂಟ್ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಯಾರಮೇಲೆ ಆಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತೋ ಆ ಸದಸ್ಯರು ಏವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಉಚಿತ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ನಾನು ಎದ್ದು ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ. ವಿಶೇಷತಃ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರ ಹೇಳಿಕೆ, ನೋಟೀಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಶಬ್ದಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ತಪ್ಪು ಇವೆ ಎಂದು ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಯಾವುದು ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನು ಅಪರಾಧಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತಾಗ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಹಾಗೂ ಬಾಯಿಮಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ ಕೊಡುವಾಗ ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಏನು ನೃಷ್ಟೀಕರಣ ಮಾಡಬಹುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ನಾನು ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಪಕ್ಷವಾದ ಸಂಯುಕ್ತ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್ ಪಾರ್ಟಿಯ ವತಿಯಿಂದ ಅರಿಸಿಬಿಂದ ಒಬ್ಬರು ಸದಸ್ಯರು ಪಕ್ಷದ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಂಥಾ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ, ಅವರು ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಂಥಾ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಆರಿಸಿದ ಮತದಾರರಾದ ಷಿಕಾರಿಪುರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಜನತೆಗೆ ದ್ರೋಹ ಬಗೆದು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಅಧಿಕೃತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಈ ಸಭೆಗೆ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರು. ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಾಗ ನಾನು ಅವರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಉದ್ರಿಕ್ತನಾಗಿ, ಅವರ ಹತ್ತಿರ ನಾನು ಹೋಗಿ ಅವರೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡಿದೆ. ಆಗ ನಮ್ಮ ಮಾತುಕತೆಗಳಿಂದ ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮರೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನಮೇಲೆ ಇಂಥಾದ್ದೇ ಒಂದು ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತಾ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ತರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆಗ ಅದು ಬರಬಹುದು ಎನ್ನುವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಾನು ಅದನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಏನು ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಏನೋ ಅದು ಈ ಸಭೆಯಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅದೇನು ಜೀವಂತವಾಗಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ಸತ್ತುಹೋಗಿದೆಯೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಅದನ್ನು ತಂದರೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಏನು ಮೂಲಭೂತವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೆ, ಅವರು ಏನು ಮಾಡಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡೋಣ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ವಿಚಾರಾರ್ಹವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಮಟಾದಿಂದ ಆರಿಸಿ ಬಂದಿರುವ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಚುನಾವಣೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಯೋ, ಆದರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಏನು, ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಏನು ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅದರಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಾನ್ಯ ಸಭೆಗೆ ಆರಿಸಿಬಂದಂತಹ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ, ಓಟು ಮಾಡಬಹುದೇ ಎಂಬತಕ್ಕಂಥವುಗಳು ಮೂಲಭೂತವಾದಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರಬೇಕು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ತಮಗೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರಬೇಕು. ಮೊನ್ನೆ ''ಎಸ್ ಮತ್ತು ನೋ'' ಬಗ್ಗೆ ಕೌಂಟ್ ಮಾಡುವಾಗ ತಾವು ಯಾವ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿರಿ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಂಡಿದೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ನಾನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಜನರಲ್ ಡಿಸ್‌ಕಷನ್ ಅಲ್ಲ. ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳುವುದು ಇದ್ದರೆ ಹೇಳಿ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ.—ನಾನು ಅಷ್ಟು ಮೂರ್ಖನಲ್ಲ. ನನ್ನಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರು ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟರಿ ಎವಿಡೆನ್ಸ್ ಆಗಲೀ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು ಆಗಲೀ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ತಾವು ಆ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಿವಿಲೇಜ್ ಮೋಷನ್ ತರಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಸಹ ತಾವು ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

Mr. SPEAKER.—I have already explained the position when Sri Aziz Sait spoke. I believe what the hon. Member says unless the contrary is proved. There was no reason for me to disbelieve Sri Hegde. It does not mean that I have accepted the allegation. It is a matter for this House or the Privilege Committee to decide. I did not say one way or the other.

Now, the Chair has given consent and the Hon. Member Sri R. M. Hegde has made a statement. Before putting the motion to the vote of the House for leave being granted, if any Hon. Member objects to the leave being granted under rule 180(2) I shall follow the procedure laid down under that sub-rule. The procedure usually is that the Hon. Member against whom an allegation is made is to be given an opportunity to make a statement or say something in the matter. It is not a compulsion. It is left to the Hon. Member concerned to say or not to say anything.

Sri K. H. RANGANATH.—The chapter relating to privileges commences from rule 177 and ends with rule 186. Nowhere it is stated that the concerned member against whom allegation is made, is to be given opportunity to speak or say something. Therefore I submit it would not be in order to request the Hon. Member Sri Gopala Gowda to say what he wants to say in respect of the allegations made againt him. Now, that you have already given your consent, the only question that would arise is you have to put the motion for the leave of the House and thereafter other questions would arise as to whether the leave is going to be granted by the House or not. Then the rights of all the members would come in, namely either to oppose the motion or to favour it. We are in that stage. Therefore it would not be correct to ask the Hon. Member Sri Gopala Gowda to say what he wants to say. I request you to kindly put the motion to the vote of the House.

3-30 P.M.

Mr. SPEAKER.—In this connection, I want to bring to the notice of the Hon. House the relevant portion from May's Parliamentary Practice for information. It reads thus :

> "Before making a complaint against a member, it is the practice, as a matter of courtesy, to give him a notice before hand. If a member who makes a complaint against another member has failed or been unable to give the member notice of his intention to do so, or if although the latter has been given notice he neglects to attend, the more appropriate course is to adjourn further consideration of the matter of the complaint to a further date and to order the member whose conduct is impugned to attend the House on that date."

Therefore it is necessary to give an opportunity to the Hon. Member to say what he wants. But I cannot compel anybody. He is not bound to make any statement. Before calling upon the House either to give consent or refuse it is unfair not to give an opportunity to the member to say what he wants. If he does not want to make any statement, I shall put the motion.

Sri K. H. RANGANATH.—Supposing a member of this House makes a defamatory statement against anybody, there is a separate rule. You have already given your consent. Before giving the consent, supposing you had adopted this method ; what would be the course of action ? But now you have already given your consent and the matter is moved. At this stage, it would be embarrassing for the hon. Member to say anything. Therefore, it is not correct under rule 180.

Mr. SPEAKER—According to May's Parliamentary Practice, it is unfair not to give an opportunity to the member to have his say.

Sri K. H. RANGANATH.—Rule 289 reads as :

> " No allegation of a defamatory or incriminatory nature shall be made by a member against any person unless the member has given previous intimation to the Speaker and also to the Minister concerned so that the Minister may be able to make an investigation into the matter for the purpose of reply."

Therefore it is not possible.

Mr. SPEAKER.—It is a privilege motion.

Sri K. H. RANGANATH.—If you come to the conclusion that it is not under Rule 289, in fact the procedure that is being followed would not be in order. The House is already seized of the motion. Let us not cross-examine him. Let us not put him in the witness box.

Sri M. NAGAPPA.—When notice is given under Rule 178 and if the procedure is there, a copy of that notice should be given to the person against whom the allegation is made. If the consent is not given, it is proper for the Speaker to call for the explanation. But here the consent is already given. Therefore the question of asking the member to give his explanation does not arise. We have passed that stage. We need not go back. The member has given his statement and it is approved. Now it is for the House under Rule 180 either to give leave or not. Therefore I request the Hon. Chair not to put him in an embarrassing position.

Sri M. S. KRISHNAN.—Rule 180 (2) reads thus :

> " If objection to leave being granted is taken, the Speaker shall request those members who are in favour of leave being granted to rise in their places and if not less than ten members rise accordingly, the Speaker shall intimate that leave is granted. If less than ten members rise, the Speaker shall inform the member that he has not the leave of the Assembly."

It is about granting leave. According to rule 181, the matter may be referred to the privileges committee on a motion made by the member who has raised the question of privilege or by any other member. Some allegation is made against some member here. The consent is already given. When that is the case, it would be embarrassing for the Hon. Member if he is asked to make a statement.

ಶ್ರೀ ಅಜೀಜ್ ಶೇಟ್.—ಮಾನ್ಯ ಗೋಪಾಲಗೌಡರು ಸ್ಟೇಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡುವ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲ. ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ, ಗೋಪಾಲಗೌಡರೇ, ತಾವು ಏನು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ಕೇಳುವುದು ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಹ್ಯಾಂಗಿಂಗ್ ಸ್ಟೇಜಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಅವರು ಕನ್‌ಸೆಂಟ್ ಕೇಳಿದ್ದರೆ, ತಾವು ಕನ್‌ಸೆಂಟ್ ಕೊಡುವ ಮೊದಲು, ಅವರು ಒಬ್ಬ ಸೀನಿಯರ್ ಮೆಂಬರ್ ಎಂದು ನೀವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಅವರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಅವರು ಉತ್ತರ ಹೇಳುವಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದು ನ್ಯಾಯಬದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ನೀವು ಅವರನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗೋಪಾಲಗೌಡರು ಅವರ ಡಿಜ್ಯೆರ್ ಹೇಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಅವರಿಂದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

Sri M. RAMAPPA.—Sir, now you have given your consent and the motion is also moved. It is stated by some members that you should not call upon the hon. Member Sri Gopala Gowda to make a statement. The Speaker cannot call upon the Member concerned to give an explanation. But probably taking into consideration the political stature of the Member concerned, the Speaker has asked him to make a statement if any. I feel that if there is any objection by other Members for Sri Gopala Gowda to speak, then the Speaker will have to put it to the House under rule 182 and the Speaker will call upon other members to rise in support of the permission being granted. In that case, we would like to hear the explanation of Sri Gopala Gowda, because we would be in a position to know whether we should support the motion or not. From that point of view, I feel, I should request Sri S. Gopala Gowda to have his say in this matter because we have to decide whether to support this motion or not. It is better therefore from that point of view that Sri Gopala Gowda makes a statement in this behalf.

Mr. SPEAKER.—I heard the Hon. Members; I am sorry the full import of what I said has not been realised. Mr. Hegde would not have raised this question unless I had given my consent. The rule is that unless consent is given, no motion can come before the House. After I conveyed my consent, he has raised the matter. Now Sri Ramappa pointed out that in fairness, an opportunity has to be given. If he does not want it. I do not compel him to speak. But it is a correct step. If he does not want to utilise the opportunity given to him, I shall proceed to take the leave of the House.

† ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ.—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಈ ಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯ ಕುಮಟಾ ಸದಸ್ಯರು ನನ್ನಮೇಲೆ ಮಾಡಿರುವ ಅಪಾದನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಥ್ಯ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ತಾವು 177ನೇ ರೂಲ್ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತಾ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಈ ಸಭೆಯಮುಂದೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ, ಆ ಮಾನ್ಯ ಸಭೆಕ್ಕಾರು ಏನು ನಡೆಯಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಹಾಗೆ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಥವಾ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೋ ಏನೋ ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ತಾವು ಅದನ್ನು ತರ್ಜುಮೆ ಮಾಡಿ ನೋಟೀಸಿನ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ನಾನು ಅದನ್ನು ತರ್ಜುಮೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ.—ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ತಮಗೆ ತುಂಬಾ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತರು ಕೆಲವರು ಗೋಪಾಲಗೌಡರನ್ನು ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಕೇಳುವುದು, ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ, ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ ತಾವು ಈಗಾಗಲೇ ಕನ್‌ಸೆಂಟ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ಅವರನ್ನು ಅಪರಾಧಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಬಾರದೋ ಏನೋ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಾವು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಮಪ್ಪನವರು

(ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ)

ತಾವು ಕನ್‌ಸೆಂಟ್ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಯಾರಮೇಲೆ ಆಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತೋ ಆ ಸದಸ್ಯರು ಹೊರಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಉಚಿತ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ನಾನು ಎದ್ದು ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ. ವಿಶೇಷತಃ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರ ಹೇಳಿಕೆ, ನೋಟೀಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಶಬ್ದಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ತಪ್ಪು ಇವೆ ಎಂದು ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಯಾವುದು ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನು ಅಪರಾಧಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತಾಗ ಬರಹಣಿಗೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಹಾಗೂ ಬಾಯಿಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ ಕೊಡುವಾಗ ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಏನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಮಾಡಬಹುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ನಾನು ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಪಕ್ಷವಾದ ಸಂಯುಕ್ತ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್ ಪಾರ್ಟಿಯ ವತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಿಬಂದ ಒಬ್ಬರು ಸದಸ್ಯರು ಪಕ್ಷದ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಂಥಾ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ, ಅವರು ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಂಥಾ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಆರಿಸಿದ ಮತದಾರರಾದ ಷಿಕಾರಿಪುರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಜನತೆಗೆ ದ್ರೋಹ ಬಗೆದು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಅಧಿಕೃತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಈ ಸಭೆಗೆ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರು. ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಾಗ ನಾನು ಅವರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಉದ್ರಿಕ್ತನಾಗಿ, ಅವರ ಹತ್ತಿರ ನಾನು ಹೋಗಿ ಅವರೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡಿದೆ. ಆಗ ನಮ್ಮ ಮಾತುಕತೆಗಳಿಂದ ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮರೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನಮೇಲೆ ಇಂಥಾದ್ದೇ ಒಂದು ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತಾ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ತರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆಗ ಅದು ಬರಬಹುದು ಎನ್ನುವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಾನು ಅದನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಏನು ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಏನೋ ಅದು ಈ ಸಭೆಯಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅದೇನು ಜೀವಂತವಾಗಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ನತ್ತುಹೋಗಿದೆಯೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಅದನ್ನು ತಂದರೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಏನು ಮೂಲಭೂತವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೆ, ಅವರು ಏನು ಮಾಡಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡೋಣ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ವಿಚಾರಾರ್ಹವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಮಟಾದಿಂದ ಆರಿಸಿ ಬಂದಿರುವ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಚುನಾವಣೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಯೋ, ಆದರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಏನು, ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಏನು ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅದರಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಾನ್ಯ ಸಭೆಗೆ ಆರಿಸಿಬಂದಂತಹ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ, ಓಟು ಮಾಡಬಹುದೇ ಎಂಬತಕ್ಕಂಥವುಗಳು ಮೂಲಭೂತವಾದಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರಬೇಕು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ತಮಗೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರಬೇಕು. ಮೊನ್ನೆ ''ಎಸ್ ಮತ್ತು ನೋ'' ಬಗ್ಗೆ ಕೌಂಟ್ ಮಾಡುವಾಗ ತಾವು ಯಾವ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿರಿ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಂಡಿದೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ನಾನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಜನರಲ್ ಡಿಸ್‌ಕಷನ್ ಅಲ್ಲ. ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳುವುದು ಇದ್ದರೆ ಹೇಳಿ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ.—ನಾನು ಅಷ್ಟು ಮೂರ್ಖನಲ್ಲ. ನನ್ನಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರು ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟರಿ ಎವಿಡೆನ್ಸ್ ಆಗಲೀ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು ಆಗಲೀ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ತಾವು ಆ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಿವಿಲೇಜ್ ಮೋಷನ್ ತರಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಸಹ ತಾವು ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

Mr. SPEAKER.—I have already explained the position when Sri Aziz Sait spoke. I believe what the hon. Member says unless the contrary is proved. There was no reason for me to disbelieve Sri Hegde. It does not mean that I have accepted the allegation. It is a matter for this House or the Privilege Committee to decide. I did not say one way or the other.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಚ್. ರಂಗನಾಥ್.—ನಮಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ತಾವು ಅವರ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು. In one breath you say, believe Sri Hegde; in another breath you say you cannot believe Sri Gopal Gowda.

Mr. SPEAKER.—For the purpose of giving consent, I cannot disbelieve Sri Hegde.

Sri K. H. RANGANATH.—When the Chair has allowed Sri Gopal Gowda to speak, let him have his full say.

Mr. SPEAKER.—Inference in this way is not right. That is the only procedure.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಚ್. ರಂಗನಾಥ್.—ತಮಗೆ ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಪರಾಧಿಯಿಂದ ತಾವು ವಿವರಣೆ ಕೇಳುವಾಗ ಅವರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಆಲಿಸಬೇಕು.

The Chair wants to interrupt him at every stage. This would be too much for the Speaker; we object it and you should not adopt that course when permission is given under Rule 180 to raise a question of privilege. When the Chair has permitted Sri Gopal Gowda to make his statement, he has to be heard now fully and patiently. the House is seized of the matter. Supposing the House says that it may go before the privilege Committee, it will go. Let us not project one side of the incident alone; let the other side of it also be projected. Let us leave it to the State and the public.

Mr. SPEAKER.—It is wrong to say that I have judged Sri Gopala Gowda; far from it, it is only interpretation of rules to give consent. I could not disbelieve Sri Hegde. That does not mean that I accept the position that Sri Gopala Gowda is in the wrong. It is a matter for investigation either by this House or the Privileges' Committee. If the House grants leave, it will go to the Privilege's Committee: not otherwise. My only request to Sri Gopala Gowda is that he should be relevent. Hon. Member need not make reference to the voting that took place, etc. Those are not relevant matters. Hon. Member need not confuse himself about the points at issue.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ.—ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಅನುಮತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರು ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಏನು ಅಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಹಾಗೆ ನಾನು ವಿವರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ನಾನು ಏನೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊನ್ನೆ ಕೌಂಟ್ ಮಾಡುವಾಗ ತಾವು ಅನುಸರಿಸಿದ ಕ್ರಮ ನಮಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನು ಹಿಂದೆ ಇರುವವರು ಏನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುತೇಕ ಕಾಮಟಕ ಸದಸ್ಯರು ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ತಮಗೆ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೋ ಏನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಇಲ್ಲ.

Sri AZEEZ SAIT.—Please bear with Sri Gopala Gowda. Let him have his full say.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲ ಗೌಡ.—ಅದನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ನಾನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಮಾನ್ಯ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಚಿವರ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಇರಬಹುದೋ ಏನೋ, ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಘಟನೆ ನಡೆದಿದ್ದು ಬೇರೆ ರೂಪದಲ್ಲ. ನಾನು ಕೆಲವು ವಿವರಗಳನ್ನು ಈಗ ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ವಿಷಯ ಪ್ರಿವಿಲೇಜ್ ಕಮಿಟಿಯ ಮುಂದೆ

(ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ)

ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆ ಆಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಇಷ್ಟ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೊಡುವ ವಿವರಣೆ ಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಬಹುದು. ಒಬ್ಬ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಈ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಬಾರದು ಅವಹೇಳನ ಮಾಡ ಬಾರದು, ಇತ್ಯಾದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ವರ್ತಿಸಬಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಏನು ಶಿಕ್ಷೆ ಇದೆ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಪ್ರಿವಿಲೇಜ್ ಕಮಿಟಿ ಇಂತಹ ಘಟನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದು ಸಹ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಬರ್ಮಾದ ಅಂಗ್‌ಸಾನ್‌ಗೆ ಗುಂಡುಹಾಕಿದಮನಿಗೆ ಏನು ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟರು ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಬಾರದು. ಈ ಶಾಸನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರ ಹೇಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಪ್ರೈಮರಿ ಶಾಲೆಗಳ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಜಗಳ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಪೆನ್ಸಿರ್ ಕದ್ದರು, ನನ್ನನ್ನು ಇವರು ಜಿಗುಟಿದರು ಎನ್ನುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ವಾದ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಈ ಸಭೆಯ ಒಳಗಡೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳದಂತೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಹುದು ಎಂದು ನಾನು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಶಬ್ದಗಳು ರಿಕಾರ್ಡಿಗೂ ಹೋಗಬಾರದು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕರಾಪಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಯಾಗುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ವಾದ ಮಾಡಬಾರದು. ಆದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯ ತಂದು ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಅವಮಾನವಾಗುವಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬಾರದು. ಇದನ್ನು ಕಮಿಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವುದು ಬಿಡುವುದು ಅವರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಇಷ್ಟು.

4-00 P.M.

Sri M. RAMAPPA.—Sir, it is not necessary to put it to the House. Sri S. Gopala Gowda has no objection for the matter to go before the Privileges Committee.

Mr. SPEAKER.—The Hon. Member Sri Hegde has asked for leave to make his motion.

HON. MEMBERS.--We are opposed to it.

Mr. SPEAKER.—Does the House permit Sri Hegde to raise a privilege motion ?

Sri M. S. KRISHNAN.—No.

Mr. SPEAKER.—It is for the House to decide. If 10 members rise in their seats permission will have to be granted.

(*More than 10 Hon. Members stood up*)

Mr. SPEAKER.—Leave is granted I will read rule 181 :

> "If leave under rule 180 is granted, the Assembly may consider the question and come to a decision or refer it to a Committee of Privileges on a motion made either by the member who has raised the question of privilege or by any other member".

Now two courses are open. The House may consider this and dispose it of or the motion may be referred to a Privileges Committee.

Sri S. SIVAPPA.—I suggest that this be discussed in the House.

Sri K. H. SRINIVASA.—I move that this matter be referred to the Privileges Committee.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಬಿ. ಜ್ವಾಲನಯ್ಯ.—ಸ್ವಾಮಿ, ಪ್ರಿವಿಲೇಜು ಕಮಿಟಿಗೆ ರೆಫರು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಗೌಡರು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಈಗ ಪ್ರಿವಿಲೇಜು ಕಮಿಟಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೀರ್ಮಾನಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ನೋಟೀಸನ್ನು ವಿತ್‌ಡ್ರಾ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಅವರಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

Mr. SPEAKER.—I shall put the motion to the House.

Sri S. SIVAPPA.—Sir, there is a suggestion from the Hon. Member Sri H. B. Jwalaniah.

ಶ್ರೀ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜ್.—ಸ್ವಾಮಿ, ಇಷ್ಟು ಅವಸರವಾಗಿ ಏಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ವಿತ್‌ಡ್ರಾ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ಒಂದು ದಿನ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಿ.

Sri B. BHASKAR SHETTY.—I request the Chair to take up this tomorrow.

Mr. SPEAKER.—Please read rule 181.

I shall give five minutes. In the meanwhile, we shall take up the next item.

Sri K. H. SRINIVASA.—I am on a point of order. I have moved the motion that this be referred to the Privileges Committee. Under the Rules of Procedure my motion should be given precedence.

Sri M. RAMAPPA.—The Chair is pleased to give some time. I request all those members who are trying to pursuade the Hon. Member to go outside to pursuade him.

Calling Attention to matters of Urgent Public Importance

(*i*) *re* : Cholera Epidemic in Hubli-Dharwar Area

Sri B. B. SAYANAK (Belgaum).—I call the Attention of the Minister for Health to the Cholera epidemic in Hubli Dharwar Area.

Sri K. PUTTASWAMY (Minister for Law, Labour and Parliamentary Affairs).—Sir in reply to this calling attention notice. there were 11 attacks and 6 deaths due to cholera and 192 attacks and 10 deaths due to Gastroenteritis in Hubli-Dharwar Municipal Corporation from 14-7-1969 to 18-8-1969 as per reports received from the Medica Officer of Health, Hubli-Dharwar Municipal Corporation.

The last case of cholera was reported on 11-8-1969 and the last death due to cholera was reported on 5-8-1969.

(SRI K. PUTTASWAMY)

As regards preventive measures undertaken there, 84,477 anti-cholera inoculations were performed and 1,735 houses were disinfected and the cases were treated in Karnatak Medical College Hospital and other dispensaries.

As regards the rural areas of Dharwar district, 6 villages in 5 taluks of Dharwar district were infected by cholera. There were 19 attacks and 10 deaths due to cholera. The last attack and last death reported occurred on 12-8-1969. 9,779 anti-cholera inoculations have been carried out.

All the necessary preventive measures have been undertaken and are being continued. All the Medical Officers of Health and the Para Medical personnel have been instructed to keep a vigilant watch on the occurrence of the cases and to take immediate preventive measures.

(*ii*) *re*: **Sriae by Workers of the Gokak Mills Limited**

SRI L. S. NAIK (Gokak).—Sir, I call the attention of the Minister for Law, Labour and Parliamentary Affairs to the strike by the workers of the Gokak Mills Limited from 16-1-1969.

SRI K. PUTTASWAMY.—The Hon'ble Member wishes to call my attention to the strike by the labourers of Gokak Mills Limited. Gokak Falls, Belgaum District from 16-8-1969.

For the year 1968, the management declared a bonus of 4 per cent and had also made arrangements to disburse the same. In addition to this normal bonus (which was at the minimum rate required by law) the management also declared an *Ex-Gratia* Bonus equivalent to 1/12th of the basic wages to all workers in connection with the Golden Jubilee Celebrations of the Mills. It is pertinent to note that the normal bonus is based on calculations prescribed by the Payment of Bonus Act itself, subject however, to a minimum of 4 per cent and a maximum of 20 per cent. It may be stated also that the management had supplied copies of the Balance Sheet for the year 1968 and made available details of calculation of bonus for that year-to all the registered Trade Unions connected with the Mill.

The workers, however, alleged that the Company's profits for the year 1968 were Rs. 89 lakhs, and dissatisfied with the quantum of bonus declared, they resorted to a lightning stay-in-strike from 4-30 P.M. on 16-8-1969. The Gokak Girani Rastria Mazdoor Sangh and the Girani Rashtria Kamgar Sangh had approached the Conciliation Officer in this behalf demanding 20 per cent bonus for the year 1968.

There are 5 registered Trade Unions connected with the Mills. Sri A. H. Desai who is reported to have sponsored the strike is the President of the now defunct Textile Labour Union. In Addition to

the demand of 20 per cent bonus, Sri Desai also urged for immediate settlement of the dispute regarding Dearness Allowance which has been remanded to the Industrial Tribunal by the High Court of Mysore.

The Assistant Labour Commissioner, Belgaum Division, Hubli took up the matter in conciliation. The Trade Union representative informed him that they had not sponsored the strike and expressed their inability to persuade the workers to call of the strike, as the workers were not prepared to do so, unless the management agree to pay more bonus for 1968. The conciliation proceedings, therefore, ended in failure and a report to this effect was submitted by the Commissioner of Labour.

During my visit to Belgaum on 30th August 1969, I also discussed this matter with the management and the representatives of the Trade Unions and tried to settle the matter amicably. I regret to state that my efforts did not yield any fruit.

It would not be desirable to allow the present situation to continue any further, as it would expose the management to further heavy financial losses; deprive the country of foreign exchange earnings; and also badly affect the workmen themselves, in so far as they would stand to lose the wages for the period for which they have stayed away from work.

After making a careful assessments of the situation and taking all aspects of the matter into consideration, Government have issued orders to-day (1) referring the dispute to adjudication under Section 10 (1) of the Industrial Dispute Act and (2) prohibiting the continuance of the strike under Section 10 (3) of the Act.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣನ್.—ಸ್ಪಾಮಿ, ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ವಿಷಯ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. 16-8-1968ರಿಂದ ಈ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಮುಷ್ಕರವನ್ನೂ ಸಹ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾಲೀಕರನ್ನೂ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಕರೆಸಿ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲವೇ? ಇದು ಸರ್ಕಾರದ ಧೋರಣೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಆಕ್ಷೇಪಣಾರ್ಹವಾದ ವಿಷಯ ಏನೆಂದರೆ ಈ 'ಸ್ಪೇಟ್‌ಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ Sri Desai is the President of the now defunct Labour Union ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಒಂದು ಕಡೆ ದೇಸಾಯಿ ಅವರು ಈ ಕೃಪಾಸಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾದರೆ defunct ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲವೇ ಯೂನಿಯನ್ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಕ್ಯಾನ್ಸಲ್ ಆಗಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ defunct ಅನ್ನುವ ಪದ ಹೇಳಿರುವುದು ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳ ಬೇಕಾಗಿದೆ.

Sri K. PUTTASWAMY.—The registration has been cancelled. In my statement I have made it very clear that it was a lighting strike and nobody knew about it. So, there was no question of Government trying to know whether there was a strike brewing and sending for the Concerned.